

UNCTAD TİCARET VE KALKINMA RAPORUNU YAYIMLADI

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından yayımlanan "2022, Ticaret ve Kalkınma Raporu", gelişmiş ekonomilerde uygulanan para ve maliye politikalarının, dünyayı küresel resesyona, uzun süreli bir durgunluğa itme riski taşıdığını ve bunun 2008'deki mali krizden ve 2020 COVID-19 şokundan daha kötü hasarlara yol açacağı konusunda uyardı. Aralık ayında UNCTAD'ın güncellediği raporda ise, küresel ticarete büyümenin 2022'nin ikinci yarısında yavaşladığını, küresel ticaret hacminin 32 trilyon dolara ulaşmasının beklendiğini belirtti.

Rapora göre, gelişmiş ekonomilerdeki hızlı faiz artışları ve mali sıkılaştırma, COVID salgını ve Ukrayna'daki savaşın yol açtığı krizlerle birleştiğinde, küresel bir yavaşlamayı şimdiden bir gerilemeye dönüştürdü ve beklenen yumuşak iniş pek yakında görünmüyor.

Merkez Bankaları, faiz oranlarının düşük olduğu son 10 yılda enflasyon hedeflerinin altında kalarak daha sağlıklı bir ekonomik büyüme sağlama konusunda başarısız oldular. Şimdi ise resesyona neden olmadan, yüksek faiz oranlarına güvenerek fiyatları düşürme inancının ihtiyatsızca olduğu düşünülüyor.

Reel ücretlerin düştüğü, mali sıkılaştırmanın, çalkantının olduğu bir dönemde, parasal sıkılaştırma, birçok gelişmekte olan ülke ve gelişmiş ülkeler için durgunluğa ve ekonomik istikrarsızlığa yol açabilir.

Rapor, tüm bölgelerin durumdan etkileneneğini ancak alarm zillerinin en fazla borç temerrüdüne düşmeye daha çok yaklaşan gelişmekte olan ülkeler için çaldığını vurguluyor.

Küresel yavaşlama tüm ülkeleri, en çok da gelişmekte olan ülkeleri etkileyecek.

UNCTAD, dünya ekonomik büyümesinin 2022 sonunda %2,5'e, 2023'te ise %2,2'ye düşeceğini, küresel yavaşlamanın, reel GSYİH'yı pandemi öncesi trendin altında tutmaya devam edeceğini, dünyaya 17 trilyon dolardan fazlaya – neredeyse dünya gelirinin %20'sine - mal olacağını tahmin ediyor.

Gelişmekte olan ekonomiler için ortalama büyüme oranının, sürdürülebilir kalkınma için yetersiz olan ve kamu ve özel finansmanı daha da sıkıştıracak ve istihdam beklentilerine zarar verecek olan %3'ün altına düşeceği tahmin ediliyor. 2000'li yılların başlarında bu ülkeler için ortalama büyüme oranı, ortalama %5 idi. Çin'in büyümesinin de

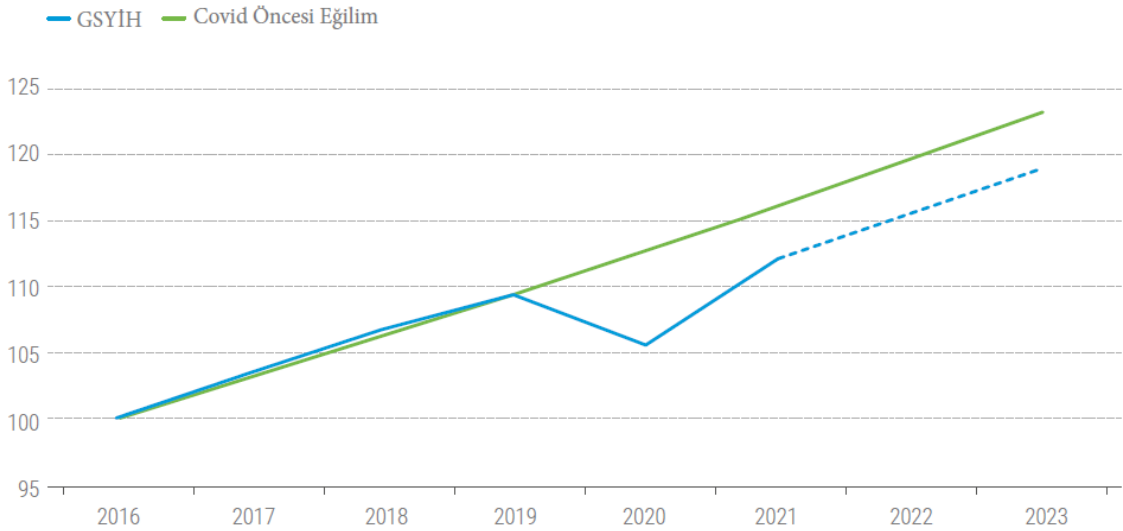
yavaşlayacağı ancak %4 büyüme oranı ile diğer ülkelere göre daha hızlı büyüyeceği ve 2023 yılında hızlanması beklenen birkaç ülkeden biri olması bekleniyor.

Emtia piyasaları, sermaye akışları, enflasyonist patlamalar, döviz kuru istikrarsızlığı, borç sıkıntıları, mevcut makroekonomik ve finansal koşullar, gelişmekte olan ülkeleri daha da savunmasız duruma sokuyor. Güney ülkelerinin kendi aralarındaki ticaretin zayıflamış olması, siyasi ilişkilere dayalı pazar yoğunlaşması, kuzey merkezli iklim politikaları, gelişmekte olan ülkelerin küresel değer zincirlerindeki konumunu zayıflatıyor.

Gelişmiş ekonomilerin, 2022 yılında %1,7, 2023 yılında ise %1 büyümesi tahmin ediliyor. Covid öncesi dönemin %0,5 altında bir büyüme bekleniyor. Yavaşlama, özellikle Birleşik Krallık ve başta Fransa, Almanya ve İtalya olmak üzere AB'nde belirgin.

Enflasyondaki küresel artış, bazı ekonomilerdeki aşırı ısınmaya dair endişeleri arttırırken, çoğu G20 ülkesinde, reel GSYİH'nın 2023'ün sonuna kadar Covid öncesi eğiliminin altında olması bekleniyor. Rapor, 2016-2017 ortalama büyümesi göz önünde bulundurulduğunda, Dünya ekonomisinin, Covid öncesi dönemine göre en az % 3 altında olacağı ve aradaki farkın da hemen kapanmayacağı görüşünde.

Grafik 1: Covid Öncesi Trende Kıyasla Covid Toparlanması, 2016–2023 (Endeks; 2016=100)

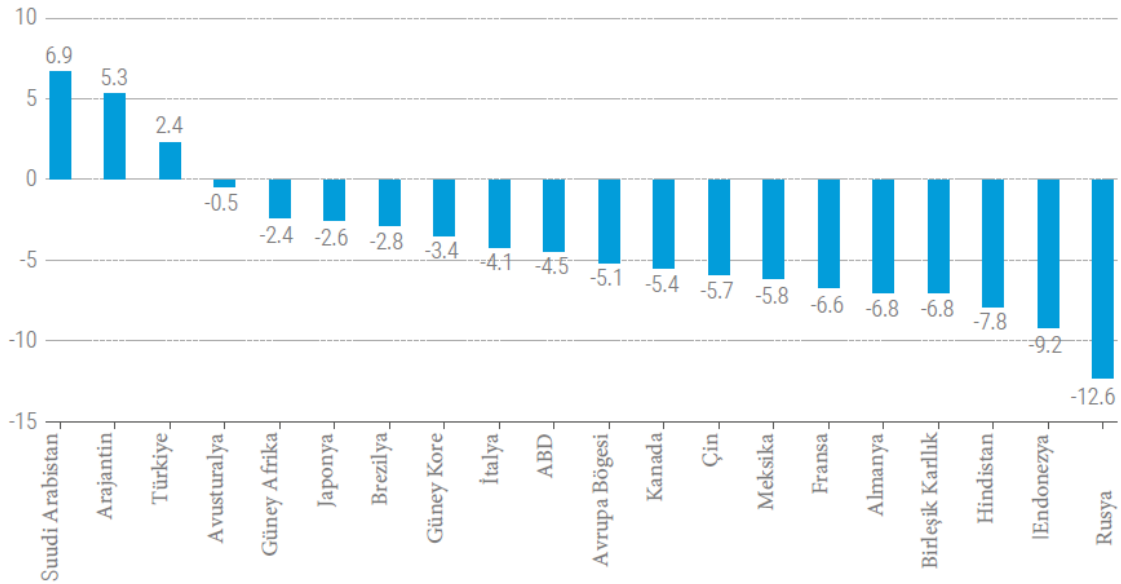
Kaynak: Birleşmiş Milletler Küresel Politika Modeline dayalı UNCTAD hesaplamaları

Rapora göre, 2023 yılında, G20 ekonomileri arasında sadece Türkiye, Suudi Arabistan ve Arjantin'in, açıkça sürdürülebilir olmayan, kendilerine özgü nedenlerle, trendin üzerinde olması bekleniyor. Türkiye'de süregelen enflasyonun, mevcut büyümeyi kırılgan hale

getirdiği, kısa vadede bazı kısıtlayıcı makroekonomik uygulamaların hayata geçirilmesinin beklendiği belirtiliyor. Suudi Arabistan'da hızlı iyileşme, Ukrayna krizinden sonra Suudi üretimi ve fiyatlarındaki artışı yansıtan dünya petrol piyasasındaki dalgalanmalarla ilişkilendiriliyor. Arjantin'de, trendin üzerindeki GSYİH, aslında ortalamaya bir dönüş çünkü ekonomi, pandemiden önceki üç yıl içinde yılda yüzde 0,6 daraldı. Kalan G20 ülkeleri ise 2023 yılında kısmi toparlanmalarına devam edecek.

Ekonomide Kayıp Potansiyeli

Grafik 2: G20 Ülkelerinde Beklenen Üretim Açığı (2023, %)

Kaynak: Birleşmiş Milletler Küresel Politika Modeline dayalı UNCTAD hesaplamaları

Gelişmekte olan ülkelerde yaygın borç krizi; büyük risk

Düşük gelirli ülkelerin %60'ı ve gelişmekte olan piyasa ekonomilerinin %30'u borç sıkıntısı içinde veya yakınındayken, küresel bir borç kriz olasılığı yüksek.

Sri Lanka, Surinam ve Zambiya dahil olmak üzere pandemiden önce borç sıkıntısı belirtileri gösteren ülkeler, küresel yavaşlamadan özellikle ağır darbe alıyor. İklim şokları da borçlu gelişmekte olan ülkelerde ekonomik istikrarsızlık riskini artırıyor.

Gelişmekte olan ülkelerdeki durum, G20 ülkelerinden daha kötü. Gelişmekte olan ülkeler bu yıl para birimlerini savunmak için tahminen 379 milyar dolarlık rezerv harcadılar, bu da IMF'nin kendilerine yakın zamanda tahsis ettiği yeni Özel Çekme Hakları miktarının neredeyse iki katı.

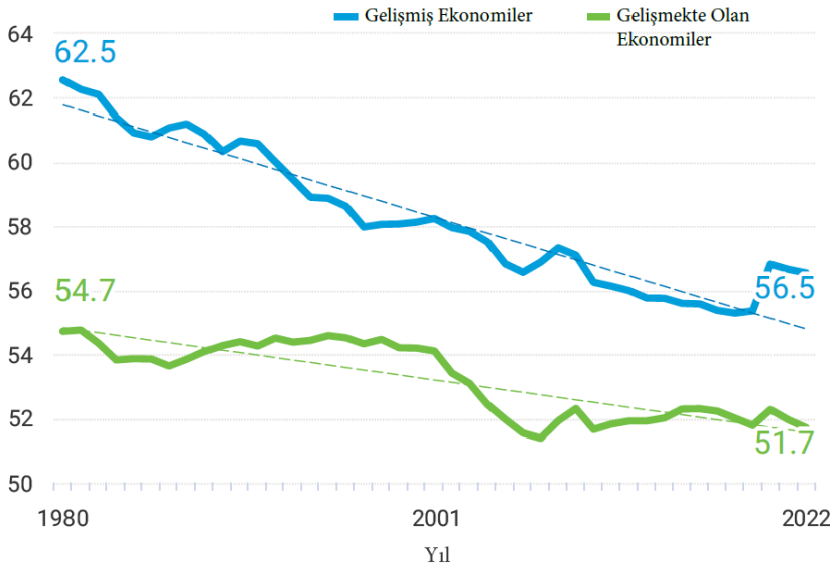
Faiz artışlarının, ekonomisi hassas ülkelere etkisi fazla

Gelişmiş ekonomilerin faiz oranlarındaki artışlar en savunmasız olanları en sert şekilde vuruyor. 2022 yılında, üçte biri % 10'dan fazla olmak üzere, çoğu gelişmekte olan ülkenin para birimi dolar karşısında değer kaybetti. Ukrayna'daki savaşın ardından gıda ve enerji gibi ihtiyaç maddelerinin fiyatları yükseldi, güçlenen dolar durumu daha da kötüleştirerek gelişmekte olan ülkelerin ithalat fiyatlarını yükseltmeye devam ediyor. Sonuçlar özellikle çoğu işçi ücretlerinin durgun olduğu bu dönemde, küresel yoksulluk için yıkıcı.

Rapora göre, bu yıl ABD'de gerçekleşen faiz oranı artışları, gelişmekte olan ülkelerin (Çin hariç) gelirini 360 milyar dolar azaltabilir.

Sermaye Kazanımı, Emek Sancısı

Grafik 3: İş gücü toplam gelirin GSYİH içindeki payı (%)

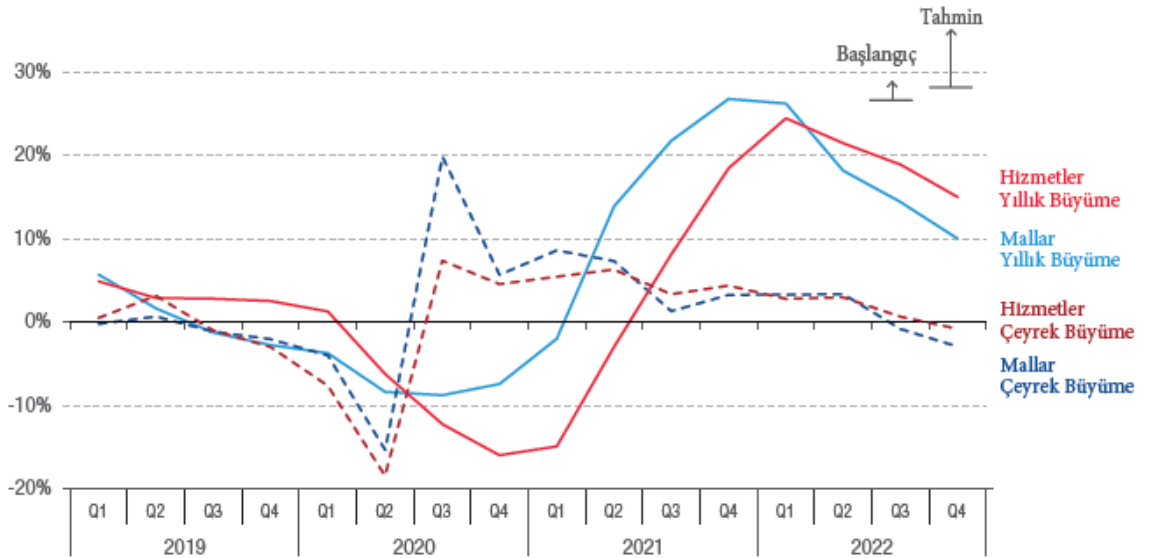
Kaynak: Birleşmiş Milletler Küresel Politika Modeli

Not: İşgücü payı, çalışanlara ödenen tazminat ile karma gelir toplamının GSYH'ye oranı olarak hesaplanmıştır.

Küresel Ticaret Raporunda Güncelleme

UNCTAD, Aralık ayında güncellediği raporda, küresel ticarete büyümenin 2022'nin ikinci yarısında yavaşladığını, küresel ticaret hacminin 32 trilyon dolara ulaşmasının beklendiğini belirtti. 2022'de mal ticaret hacminin %10 artarak 25 trilyon dolar, hizmet ticaret hacminin % 15 artarak 7 trilyon dolar olacağını öngören UNCTAD, bu seviyelerin büyük ölçüde, 2022 yılının ilk yarısındaki büyümeden kaynaklandığını belirtiyor. UNCTAD tahminleri, küresel ticaretin değerinin hem mallar hem de hizmetler için 2022'nin 4. çeyreğinde düşeceğini gösteriyor.

Grafik 4: Küresel Ticaret Trendleri

Kaynak: Ulusal istatikler bazlı UNCTAD hesaplamaları

Not: Çeyreklik büyüme, mevsimsellikten arındırılmış değerlerin çeyrekten çeyreğe büyüme oranıdır. Yıllık büyüme son dört çeyreği ifade eder. 2022'nin 3. çeyreğine ilişkin rakamlar başlangıç niteliğindedir. 2022'nin 4. çeyreği, tahmindir.

UNCTAD'a göre, 2022'de küresel ticaretteki yavaşlama, devam eden jeopolitik sürtüşmeler, yüksek enflasyon ve düşük küresel talep ile 2023'te de devam edecek.

Diğer taraftan, küresel ticaretin görünümü belirsizliğini korurken, olumsuz faktörlerin olumlu eğilimlere ağır bastığı görülüyor;

Negatif Faktörler:

- **Aşağı Yönlü Ekonomik Büyüme**
2023 yılı ekonomik büyüme tahminleri, yüksek enerji fiyatları, yükselen faiz oranları, birçok ekonomide devam eden enflasyon ve Ukrayna'daki savaşın küresel ekonomik yansımaları nedeniyle aşağı yönlü revize ediliyor.
- **Ticari Ürünlerde Yüksek Fiyatlar**
Enerji fiyatları, ara girdiler ve tüketim malları fiyatlarındaki artışların devam etmesi, ithalat talebini baskılayarak uluslararası ticaret hacminde gerilemeye yol açacaktır.
- **Borçların Sürdürülebilirliği ile İlgili Endişeler**
Rekor seviyedeki küresel borç ve faiz oranlarındaki artış, borçlar açısından endişe verici durumda. Devam eden mali sıkışmanın, borçlu ekonomiler üzerindeki baskıyı artırması, yatırımları ve uluslararası ticaret akışlarını olumsuz yönde etkilemesi bekleniyor.

Pozitif Faktörler:

- **Küresel Ticaret Lojistiğinde İyileşmeler**
Limanlar ve nakliye şirketleri Covid-19 salgınının getirdiği zorluklara uyum sağladı. Yeni gemiler hizmete giriyor ve liman tıkanıklığı çözülüyor. Navlun ve kargo fiyatları hala pandemi öncesi ortalamaların üzerinde ancak düşeceği tahmin ediliyor.
- **Ticaret Anlaşmaları Hayata Geçiyor**
Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık ve Afrika Kıta Serbest Ticaret Bölgesi gibi yakın zamanda imzalanan anlaşmaların yanı sıra küçük ticaret anlaşmalarının meyvelerini vereceği ve uluslararası ticaret için ivme sağlayacağı düşünülüyor.

Uluslararası Ticareti Etkileyen Diğer Faktörler

- **Küresel Tedarik Zincirlerinin Yeniden Şekillenmesi**

Küresel tedarik zincirleri operasyonları için riskler ve belirsizlikler devam ediyor. Tedarikçilerin çeşitlendirilmesi, yeniden paylaşırma, siyasi ilişkilere dayalı ticaret gibi risk azaltma stratejilerinin önümüzdeki yıl uluslararası ticaret modellerini etkilemesi bekleniyor.

- **Daha Yeşil Küresel Ekonomiye Geçiş**

Daha yeşil bir ekonomi için girişimlerin çevresel olarak sürdürülebilir ürünlere olan talebi artırması, yüksek karbon içerikli ürünlere ve fosil yakıta talebi azaltması bekleniyor.

Figür 5: Başat Ekonomiler için Ticari Büyüme (Q3,2022)

MAL TİCARETİ	YILLIK BÜYÜME		ÇEYREKLİK BÜYÜME	
	İTHALAT	İHRACAT	İTHALAT	İHRACAT
 Brezilya	↑ 32%	↑ 16%	↑ 2%	↑ 1%
 Çin	↑ 1%	↑ 10%	↓ 2%	0%
 Hindistan	↑ 26%	↑ 3%	↓ 2%	↓ 13%
 Japonya	↑ 17%	↓ 2%	↑ 3%	↓ 2%
 Güney Kore	↑ 23%	↑ 6%	↑ 5%	↓ 3%
 Rusya	↓ 17% *	↑ 1% *	↑ 26% *	↓ 13% *
 Güney Afrika	↑ 17%	↑ 1%	↓ 5%	↓ 7%
 ABD	↑ 14%	↑ 23%	↓ 4%	↑ 1%
 AB	↑ 29%	↑ 3%	↑ 1%	↓ 3%

HİZMET TİCARETİ	YILLIK BÜYÜME		ÇEYREKLİK BÜYÜME	
	İTHALAT	İHRACAT	İTHALAT	İHRACAT
 Brezilya	↑ 50%	↑ 35%	↑ 18%	↑ 26%
 Çin	↑ 6%	↑ 19%	↓ 3%	↓ 3%
 Hindistan	↑ 49%	↑ 35%	↑ 19%	↑ 16%
 Japonya	↓ 9%	↓ 2%	↓ 7%	↑ 2%
 Güney Kore	↑ 9%	↑ 17%	↑ 4%	↑ 2%
 Rusya	N/A	N/A	N/A	N/A
 Güney Kore	↑ 37%	↑ 40%	↑ 13%	↑ 18%
 ABD	↑ 30%	↑ 16%	↑ 9%	↑ 5%
 AB	↑ 9%	↑ 12%	↓ 2%	0%

Kaynak: Ulusal istatikler bazlı UNCTAD hesaplamaları

Not: Yıllık büyüme, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişimi, çeyreklik büyüme, bir önceki çeyreklığe göre değişimi göstermektedir. Veriler, AB içi ticareti içermemektedir.

Ek 1: İhracat Performansı ve Volatilitesi (Q3, 2022)

	İHRACAT PERFORMANSI	İHRACAT VOLATİLİTESİ		İHRACAT PERFORMANSI	İHRACAT VOLATİLİTESİ
Abania	0.62	0.20	Lesotho	0.40	0.52
Algeria	0.68	0.40	Madagascar	0.62	0.58
Angola	0.82	0.50	Malawi	0.18	0.20
Argentina	0.50	0.21	Malaysia	0.60	0.15
Armenia	1.00	1.89	Mali	0.66	0.84
Australia	0.56	0.15	Mauritius	0.42	0.17
Azerbaijan	0.83	1.75	Mexico	0.61	0.01
Bahrain	0.56	0.42	Morocco	0.43	0.29
Bangladesh	0.73	0.04	Mozambique	0.71	0.43
Belarus	0.42	0.30	Myanmar	0.71	0.12
Benin	0.86	1.52	Namibia	0.45	0.34
Bolivia (Plurinational State of)	0.75	0.06	Nepal	0.32	1.13
Bosnia and Herzegovina	0.36	0.15	New Zealand	0.40	0.26
Brazil	0.63	0.10	Nicaragua	0.55	0.08
Cambodia	0.53	0.26	Nigeria	0.24	0.84
Cameroon	0.85	0.60	Norway	0.76	0.44
Canada	0.60	0.01	Oman	0.81	0.36
Chile	0.46	0.04	Pakistan	0.45	0.11
China	0.54	0.06	Panama	0.60	1.45
Colombia	0.75	0.51	Papua New Guinea	0.20	0.25
Costa Rica	0.62	0.10	Paraguay	0.52	0.84
Côte d'Ivoire	0.59	0.53	Peru	0.41	0.06
Dominican Republic	0.61	0.22	Philippines	0.57	0.31
EU-27	0.47	0.01	Qatar	0.77	0.28
Ecuador	0.52	0.47	Republic of Korea	0.47	0.07
Egypt	0.36	0.14	Republic of Moldova	0.52	0.06
El Salvador	0.50	0.06	Russian Federation	0.21	0.39
Ethiopia	0.64	0.13	Saudi Arabia	0.68	0.10
Gabon	0.82	1.85	Senegal	0.86	0.88
Georgia	0.67	0.34	Serbia	0.49	0.01
Ghana	0.83	0.91	Singapore	0.39	0.27
Guatemala	0.59	0.13	South Africa	0.58	0.11
Guyana	0.92	0.97	Sri Lanka	0.49	0.02
Haiti	0.51	0.25	Switzerland	0.52	0.14
Honduras	0.26	1.81	Taiwan Province of China	0.69	0.54
Hong Kong (China)	0.33	0.02	Thailand	0.48	0.01
Iceland	0.26	0.32	Togo	0.88	4.81
India	0.43	0.12	Tunisia	0.37	0.11
Indonesia	0.66	0.23	Türkiye	0.54	0.11
Iran (Islamic Republic of)	0.27	1.13	Uganda	0.42	0.30
Israel	0.54	0.21	Ukraine	0.00	0.07
Jamaica	0.49	1.30	United Arab Emirates	0.55	0.10
Japan	0.43	0.02	United Kingdom	0.66	0.13
Jordan	0.41	0.87	United Republic of Tanzania	0.15	0.54
Kazakhstan	0.94	0.32	United States of America	0.60	0.01
Kenya	0.48	0.12	Uruguay	0.66	0.26
Kuwait	0.80	0.77	Venezuela (Bolivarian Rep. of)	0.93	0.65
Lao People's Democratic Republic	0.58	0.13	Viet Nam	0.51	0.05
Lebanon	0.52	1.31	Zambia	0.46	1.30

Kaynak: Ulusal istatikler bazlı UNCTAD hesaplamaları

Not: İhracat performansı, büyüme oranlarını, emsallere karşı performansı ve büyük pazarlardaki rekabet gücünü içeren bileşik bir göstergedir. Yüksek rakam, yüksek ihracat performansı anlamındadır. İhracat oynaklığı, modelleri belirlemek için son 6 aydaki ihracat performansını takip eder. Daha yüksek skor, daha yüksek ihracat kırılganlığını ifade eder.

Detaylı Bilgi için:

<https://unctad.org/tdr2022>

<https://unctad.org/webflyer/global-trade-update-december-2022>